

Sygnatura akt VIII Gz 166/15

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

SSO Anna Budzyńska (przewodnicząca)

SSO Agnieszka Woźniak

SSO Krzysztof Górski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 roku w Szczecinie,

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Handel (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. W..

przeciwko M. K. i D. K.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 maja 2015 roku wydane w przedmiocie wniosku o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt V GNc 1913/13,

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gorzowie Wielkopolskim.

- Agnieszka Woźniak - - Anna Budzyńska - - Krzysztof Górski -

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 maja 2015 roku Sąd Rejonowy w Gorzowie W.. oddalił wniosek powódki o zwrot kosztów postępowania zabezpieczającego z następującym uzasadnieniem.

Postanowieniem wydanym w dniu 16 lutego 2015 r. w sprawie V GNc 1913/13 Sąd udzielił powódce zabezpieczenia roszczenia przeciwko pozwanym. Powódka skierowała na podstawie tego orzeczenia wnioski do Sądu Rejonowego w Gorzowie W.. o ustanowienie czterech hipotek przymusowych do kwoty 75.000 zł na nieruchomościach pozwanym. W związku z powyższym powódka w dniu 05 marca 2014r. uiszczała opłaty od wniosków w łącznej kwocie 800 zł, uiszczała także cztery opłaty od pełnomocnictwa w łącznej kwocie 68 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że stosownie do treści art. 745 k.p.c. o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, a o kosztach postępowania zabezpieczającego później powstałych rozstrzyga na wniosek strony sąd, który udzielił zabezpieczenia. Jeżeli postanowienie, w którym udzielono zabezpieczenia, zostało wydane przed wszczęciem postępowania w sprawie, a uprawniony nie zachował wyznaczonego mu terminu do jej wszczęcia, obowiązany może w terminie dwóch tygodni od upływu tego terminu złożyć wniosek o przyznanie mu kosztów. W tym terminie wniosek taki może zgłosić uprawniony, jeżeli nie wytoczył sprawy dlatego, że obowiązany zaspokoił jego roszczenie. Sąd Rejonowy przywołał treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 maja

2002 r. sygn. akt II CKN 639/00 wskazując, że występującą lukę w kodeksie postępowania cywilnego w postaci braku uregulowania sposobu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zabezpieczającego w sytuacji, gdy nakaz zapłaty jest orzeczeniem kończącym postępowanie, a postępowanie zabezpieczające zostało przeprowadzone, należy uzupełnić w drodze analogii przez zastosowanie przepisu art. 745 § 2 k.p.c. przy czym powołując się na stanowisku tego sądu wskazał, że art. 745 § 2 k.p.c. nie zmienia zasady akcesoryjności roszczeń o zwrot kosztów postępowania w stosunku do powództwa podstawowego, a jedynie wyznacza inny niż art. 109 k.p.c. termin do zgłoszenia wniosków o przyznanie tych kosztów. W razie uchybienia temu terminowi roszczenie o zwrot kosztów postępowania zabezpieczającego wygasa i nie może być dochodzone w procesie odszkodowawczym przewidzianym w art. 746 k.p.c. ani w innym postępowaniu.

Sąd Rejonowy w dalszej części uzasadnienia wskazał, że strona powodowa uiszczyła opłaty w dniu 5 marca 2015 r., zaś wniosek o zwrot kosztów został złożony w dniu 23 marca 2015 r. z uchybieniem 2 tygodniowego terminu do jego złożenia. Z tego względu wniosek jako złożony po terminie podlegał oddaleniu z uwagi na wygaśnięcie roszczenia. Rozważania Sąd zakończył wskazaniem, że stosując w drodze analogii art. 745 k.p.c. wniosek powódki jako spóźniony podlega odrzuceniu. Przy czym jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał art. 745 § 2 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła powódka zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanych solidarnie na jej rzecz kosztów dokonania wpisu hipoteki w łącznej kwocie 800 zł oraz kosztów opłaty skarbowej od czterech pełnomocnictw w łącznej kwocie 68 złotych. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanych solidarnie na jej rzecz kosztów sądowych i kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed sądem I i II instancji.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że Sąd I instancji przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2002 r. w sprawie II CKN 639/00 błędnie przyjął, iż pozwana powinna wystąpić z wnioskiem o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego w terminie dwóch tygodni od dnia ich faktycznego poniesienia. Art. 745 § 2 k.p.c., który stosownie do w/w wyroku powinien mieć zastosowanie w sprawie, nie wskazuje, aby uprawniony w terminie dwóch tygodni od poniesienia wydatków na poczet postępowania zabezpieczającego był zobowiązany do wystąpienia z wnioskiem o ich zasądzenie. Przedmiotowy przepis stanowi o dwutygodniowym terminie liczącym od dnia, w którym upłynął termin do wszczęcia postępowania w sprawie, który został zakreślony przez sąd udzielający zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania. Z tego zdaniem skarżącego wynika, że co do zasady przedmiotowy przepis odnosi się do zupełnie innej sytuacji. Jednakże, gdyby zastosować go w drodze analogii do niniejszego postępowania, należy w pierwszej kolejności ustalić, z jakim momentem rozpoczyna swój bieg dwutygodniowy termin. Art. 745 § 2 k.p.c. odnosi termin wprost do wyznaczonego terminu, który musi zostać określony w orzeczeniu o udzieleniu zabezpieczenia. Zdaniem skarżącego przedmiotowy termin należy utożsamiać z faktem upadku zabezpieczenia. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, brak jest jakichkolwiek podstaw aby przyjąć, iż przedmiotowy termin rozpoczyna bieg z chwilą poniesienia kosztów związanych z opłatami sądowymi od wniosku o wpis hipotek. Poniesienie tych opłat w żaden sposób nie jest wystarczające do uzyskania zabezpieczenia. Wymagane są do tego kolejne czynności, tj. złożenie stosownego wniosku do sądu, rozpoznanie wniosku przez sąd i wydanie orzeczenia, uprawomocnienie się tego orzeczenia. Natomiast upadek zabezpieczenia w postaci hipoteki następuje dopiero z chwilą jej wykreślenia. W niniejszej sprawie za najwcześniejszy możliwy do przyjęcia moment, który rozpoczyna bieg dwutygodniowego terminu należałoby przyjąć dzień wydania postanowienia o wpisie hipoteki, zaś najpóźniejszym mógłby być moment uprawomocnienia się orzeczenia o jej wykreśleniu. W ocenie skarżącego tożsamy pogląd wynika z cytowanego przez Sąd I instancji orzeczenia Sądu N.wyższego, gdzie wskazano, iż „data uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu kosztów postępowania zabezpieczającego mogłaby mieć znaczenie w sprawie gdyby powód, zastępowany przez adwokata, skorzystał z właściwego środka ochrony prawnej.” Wynika z tego, iż w sytuacji, gdy postępowanie zabezpieczające prowadzone było przez komornika, wówczas bieg terminu do złożenia wniosku o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego rozpoczynałby się od chwili uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu wysokości tych kosztów. W tym zakresie przy wszczęciu postępowania zabezpieczającego przez komornika, koniecznym jest poniesienie przez uprawnionego opłaty od takiego wniosku. Gdyby przyjąć stanowisko Sądu I instancji, to w taki przypadku termin dwutygodniowy powinien rozpocząć bieg od chwili poniesienia tych kosztów na rzecz komornika. Stanowisko Sądu I instancji nie sposób zaakceptować

także z tego względu, iż z chwilą poniesienia kosztów opłaty sądowej od wniosku o wpis hipoteki nie ma pewności, czy złożony w tym zakresie wniosek zostanie przez sąd uwzględniony. Nawet gdyby uprawniony w dniu dokonania opłaty złożył wniosek o wpis hipoteki do sądu, nie miałby pewności, czy zostanie rozpoznany w terminie dwóch tygodni, a byłby zmuszony występować z wnioskiem o zasądzenie kosztów z tego tytułu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanych okazało się o tyle zasadne, że skutkowało uchyleniem zaskarżonego postanowienia oraz przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. określa wymogi, jakie powinno spełniać uzasadnienie postanowienia. Funkcją uzasadnienia jest wyjaśnienie stanowiska sądu zawartego w sentencji postanowienia. Z tych też względów pomiędzy sentencją postanowienia a uzasadnieniem musi istnieć związek – uzasadnienie powinno zawierać wskazanie powodów (motywów) rozstrzygnięcia zawartego w sentencji. Treść sentencji postanowienia musi być skorelowana z uzasadnieniem albowiem rozstrzygnięcie zawarte w postanowieniu wyznacza zakres i kierunek uzasadnienia. Uzasadnienie postanowienia ma doniosłe znaczenie nie tylko w celu umożliwienia stronom zrozumienia stanowiska Sądu, lecz także - w przypadku zaskarżenia tego postanowienia - przeprowadzenia kontroli instancyjnej wydanego orzeczenia. W tym kontekście rolą Sądu jest wytlumaczenie motywów rozstrzygnięcia w taki sposób, by w toku kontroli instancyjnej mogła zostać oceniona jego prawidłowość. Trzeba wskazać, że brak możliwości odczytania motywów rozstrzygnięcia świadczy o nierozpoznaniu istoty sprawy i stanowi podstawę do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (patrz m.in. wyrok SN z 18.10.2011 r., II UK 51/11, LEX nr 1110977, wyrok SN z 6.07.2011 r., I CSK 67/11, LEX nr 970061 i powołane tam orzeczenia; wyrok SN z 26.07.2007 r., V CSK 115/07, LEX nr 291767).

W niniejszej sprawie skarżący nie sformułował wprost zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. niemniej jednak zarówno ze sformułowanych zarzutów oraz treści uzasadnienia zażalenia wynika, że zdaniem skarżącego Sąd Rejonowy nie wyjaśnił w uzasadnieniu podstaw wydanego rozstrzygnięcia, w szczególności przesłanek uzasadniających wybór chwili dokonania opłaty wpisu w związku z wnioskiem o wpis hipotek przymusowych, jako moment rozpoczęcia biegu terminu do złożenia wniosku o zwrot kosztów postępowania zabezpieczającego.

Przedstawione przez Sąd I instancji uzasadnienie w zasadzie sprowadza się do przytoczenia przepisów artykułu 745 k.p.c. oraz sentencji orzeczenia Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu brak natomiast wyjaśnienia wskazanej podstawy prawnej, znaczenia poglądu zawartego w przytoczonym orzeczeniu SN dla rozstrzygnięcia o zasadności wniosku w realiach niniejszej sprawy, a także przedstawienia argumentów i toku myślowego stanowiących podstawę wprowadzonych przez Sąd Rejonowy konkluzji prawnych.

Powyższe uchybienia powodują, że z treści uzasadnienia w żaden sposób nie można odczytać, jakie motywy (argumenty) prawne zdecydowały o wyborze przez Sąd I instancji daty wniesienia opłaty (a więc daty poniesienia określonych kosztów w toku postępowania zmierzającego do wykonania zabezpieczenia) jako momentu rozpoczęcia biegu dwutygodniowego terminu do złożenia wniosku o zwrot kosztów, a co za tym idzie dokonania oceny prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia.

Sąd Rejonowy wskazuje wyłącznie na lukę prawną w kodeksie postępowania cywilnego polegającą na braku uregulowania sposobu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zabezpieczającego w sytuacji gdy orzeczeniem merytorycznie kończącym postępowanie jest nakaz zapłaty, a postępowanie zabezpieczające zostało przeprowadzone.

Na kwestię tą wielokrotnie zwracano uwagę w dotychczasowym orzecznictwie.

Sąd I instancji nie wyciągnął jednak z faktu istnienia luki prawnej wniosków dla niniejszej sprawy.

Nie dokonano w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia odpowiedniej wykładni przepisów prawa oraz uzasadnienia istnienia luki prawnej także dla sytuacji faktycznej będącej podstawą dla oceny żądań wnioskodawcy w niniejszej sprawie.

W szczególności Sąd pominął, że zabezpieczenie w niniejszej sprawie nie było dokonywane na podstawie nakazu zapłaty (jako tytułu zabezpieczenia) lecz na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 28 października 2013 (zmienionego orzeczeniem Sądu Okręgowego z dnia 10 lutego 2014) o udzieleniu zabezpieczenia, wydanego już po orzeczeniu co do istoty sporu w nakazie zapłaty. Nakaz zapłaty w niniejszej sprawie jako wydany w postępowaniu upominawczym nie posiadał w ogóle przymiotu tytułu zabezpieczenia.

Sąd poprzestając na odwołaniu się do orzecznictwa SN (jak wynika z powyższego - dotyczącego innej sytuacji procesowej), nie wziął wreszcie pod uwagę znaczenia dla ustalenia terminu do złożenia wniosku o zasądzenie kosztów postępowania związanego z wykonaniem zabezpieczenia, zasłóści mających miejsce w postępowaniu procesowym a dotyczących wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, jego odrzucenia i rozstrzygnięcia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności prawomocnemu nakazowi, czy wreszcie orzeczenia stwierdzającego z dniem 27 czerwca 2014 roku upadek zabezpieczenia, którego kosztów wniosek dotyczy.

Sąd nie uwzględnił zwłaszcza tego, że orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie było postanowienie z dnia 14 kwietnia 2014 roku o odrzuceniu sprzeciwu pozwanych od nakazu zapłaty, wadliwie ja się zdaje, wywodząc skutki dla rozstrzygnięcia z faktu wydania nakazu zapłaty (co nota bene miało miejsce jeszcze przed udzieleniem zabezpieczenia) .

Wadliwie Sąd ustalił też datę poniesienia kosztów objętych wnioskiem na dzień 5 marca 2015 roku (data taka nie wynika z żadnego z dowodów przedstawionych w sprawie przez wnioskodawcę).

W dalszej kolejności wskazać należy, że analiza sporządzonego uzasadniania nasuwa wątpliwości w zakresie podstawy prawnej w oparciu o którą nastąpiło rozpoznanie wniosku strony powodowej o zwrot kosztów postępowania zabezpieczającego. Sposób zredagowania przepisu stanowiącego podstawę wydanego rozstrzygnięcia z uwagi na brak znaku graficznego paragrafu daje podstawę do przypuszczenia, że wniosek został rozpoznany na podstawie art. 745 § 2 k.p.c. Norma ta dotyczy jednak zupełnie innej sytuacji prawnej, a analiza treści wniosku strony powodowej niezbitcie wskazuje, że podstawę prawną do jego rozpoznania stanowi przepis art. 745 § 1 k.p.c.

Trafnie też skarżący zarzuca, że nie przedstawiono dostatecznych argumentów prawnych, by w świetle przytoczonych poglądów orzecznictwa utożsamiać początek biegu terminu do złożenia wniosku o zasądzenie kosztów postępowania z datą uiszczenia tych kosztów. W orzecznictwie przyjęto bowiem, stosując reguły wykładni per analogiam, że początkiem terminu do złożenia wniosku o zasądzenie kosztów w sytuacji, gdy po udzieleniu i wykonaniu zabezpieczenia nie wydano orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie w rozumieniu normy art. 745 §2 k.p.c. jest data ustalenia przez komornika kosztów wykonania zabezpieczenia (a nie data poniesienia tych kosztów przez uprawnionego według treści tytułu zabezpieczenia).

W niniejszej sprawie z uwagi na określony w postanowieniu Sądu sposób zabezpieczenia komornik takiego orzeczenia nie wydawał. Nie oznacza to jednak możliwości przyjęcia, że wywodzony per analogiam do normy art. 745 §2 k.p.c. termin do złożenia wniosku mógł być już od daty uiszczenia kosztów, skoro w tym czasie Sąd procedował jeszcze nad sprzeciwem od nakazu zapłaty badając jego dopuszczalność i orzekł o jego odrzuceniu już po upływie czternastu dni od daty uiszczenia kosztów objętych obecnym wnioskiem. A zatem w świetle zapatrywania jakie zdaje się prezentować orzeczenie Sądu Rejonowego termin do złożenia wniosku upłynąłby w realiach sprawy przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie przed Sądem I instancji.

Dodać też trzeba, że Sąd I instancji procedując nad wnioskiem o zasądzenie kosztów zaniechał doręczenia tego pisma pozwanym uniemożliwiając im odniesienie się do żądań skarżącego.

W ocenie Sądu Odwoławczego wskazane powyżej usterki sporządzonego uzasadniania powodują, że zaskarżone orzeczenie jako pozbawione uzasadnienia nie może się ostać, a jednocześnie zasadnym staje się wydanie orzeczenia kasatoryjnego. Przeprowadzenie przez Sąd II instancji badania przesłanek formalnych i merytorycznych wniosku na obecnym etapie postępowania, wobec skali zaniechań dokonanych przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym postanowieniu, w istocie powodowało że postępowanie merytoryczne w niniejszej sprawie, wbrew standardom konstytucyjnym (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP), ograniczałoby się do jednej instancji, pozbawiając strony możliwości poddania kontroli instancyjnej orzeczenia rozstrzygającego o istocie wniosku.

Dokonując ponownego rozpoznania wniosku o zwrot kosztów postępowania zabezpieczającego Sąd I instancji nada mu właściwy bieg a następnie po umożliwieniu odniesienia się do wniosku przez obowiązanych, dokona właściwych ustaleń faktycznych co do chronologii zdarzeń istotnych dla rozstrzygnięcia.

Stosując prawo Sąd dokona oceny wniosku w płaszczyźnie normy art. 745 §1 k.p.c. a po dokonaniu wykładni tej normy ustali, czy w niniejszej sprawie zachodzi wskazywana przezeń luka prawna. W takim przypadku Sąd wskaże właściwe wnioskowanie per analogiam pozwalające zrekonstruować normę prawną, dotyczącą terminu, w jakim wniosek o zasądzenie kosztów winien być złożony.

W tym zakresie, wobec faktu wydania orzeczenia kończącego sprawę (postanowienia o odrzuceniu nakazu zapłaty) na posiedzeniu niejawnym Sąd dokona interpretacji normy art. 745 §1 k.p.c. i ustali, czy wnioskodawca mimo zaniechania złożenia wniosku o zasądzenie kosztów przed wydaniem tego orzeczenia zachował prawo do żądania tych kosztów. W tej mierze Sąd odniesie się również do wywodów skarżącego dotyczących znaczenia daty upadku zabezpieczenia dla biegu terminu do złożenia wniosku i jeśli uzna, że data ta jest istotna prawnie dla oceny żądań wniosku – odniesie się również do wywodów skarżącego dotyczących sposobu ustalenia daty upadku zabezpieczenia roszczenia poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej.

Po przeprowadzeniu tych czynności i w przypadku ustalenia, że skarżący zachował prawo do żądania zasądzenia kosztów, Sąd dokona oceny tych żądań. Uwzględnić powinien ogólne zasady zwrotu kosztów postępowania w szczególności zasadę celowości i niezbędności.

Uzasadniając wydane orzeczenie Sąd I instancji winien mieć na uwadze zwłaszcza to, że sposób zredagowania uzasadnienia powinien uwzględniać wymogi określone w treści art. 328 §2 k.p.c. a zwłaszcza ujawniać tok myślowy towarzyszący procesowi wyprowadzenia wniosków faktycznych i prawnych, w sposób umożliwiający przede wszystkim stronom postępowania ale też Sądowi odwoławczemu zapoznanie się z argumentacją motywującą podjętą decyzję procesową, a przez to również zweryfikowanie poprawności jurejdycznej i ewentualne poddanie jego prawidłowości kontroli instancyjnej.

Mając na uwadze powyższe argumenty Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

- Agnieszka Woźniak - - Anna Budzyńska - - Krzysztof Górski -

Sygnatura akt VIII Gz 166/15 S.(...)

Zarządzenia:

1. (...)

2. (...)

(...)

-(...)

3. (...) W.. (...)